

**TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS**

VOLUME 7 / 2024

LABOR ECONOMIC

MEHNAT IQTISODIYOTI VA INSON KAPITALI

ilmiy elektron jurnali

**LABOR ECONOMICS AND
HUMAN CAPITAL**

scientific electronic journal

2025-yil 4-son

Volume 4, Issue 4, 2025

**MEHNAT IQTISODIYOTI
VA INSON KAPITALI**
ISSN: 3030-3117

LABORECONOMICS.UZ

MEHNAT IQTISODIYOTI VA INSON KAPITALI

№ 4-2025

**ЭКОНОМИКА ТРУДА И ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ
КАПИТАЛ**

LABOR ECONOMICS AND HUMAN CAPITAL

“Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali” ilmiy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi (OAK) rayosatining 2023-yil 3-iyundagi 328/3-sonli qarori bilan ro'yxatga olingan.

Muassis: “Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali” ilmiy maktabi.

Tahririyat manzili:

100066, Toshkent shahri, Islom Karimov ko'chasi, 49 uy

Elektron manzil: ilmiymaktab@gmail.com

Jurnal web-sayti: www.laboreconomics.uz

Bog'lanish uchun telefonlar:

+998998818698

Tahririyat Kengashi raisi:
(Chairman of the Editorial Board)

Abduraxmanov Qalandar Xodjayevich, O'zFA akademigi

Tahririyat Kengashi a'zolari:
(Members of the Editorial Board)

Sharipov Kongratboy Avezimbetovich, t.f.d., prof.
Yusupov Axmadbek Tadiyevich, i.f.d., prof.
Raifkov Kudratilla Mirsagatovich, i.f.d., prof.
Xalmuradov Rustam Ibragimovich, i.f.d., prof.
Umurzakov Baxodir Xamidovich, i.f.d., prof.
Nazarov Sharofiddin Xakimovich, i.f.d., prof.
Jumayev Nodir Xasiyatovich, i.f.d., prof.
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof.
Zokirova Nodira Kalandarovna, i.f.d., prof.
Xudoyberdiyev Zayniddin Yavkachevich, i.f.d., prof.
Muxiddinov Erkin Madorbekovich, i.f.f.d., (PhD)
Xolmuxammedov Muhsinjon Murodullayevich, i.f.n., dots.
G'oyipnazarov Sanjar Baxodirovich, i.f.d., prof.
Irmatova Aziza Baxramovna, i.f.d., prof.
Shakarov Zafar Gafarovich, i.f.f.d., (PhD)

Jamoatchilik Kengashi a'zolari:
(Community Council members)

Bred Bodenxauzen (AQSh)
Jon Ankor (Buyuk Britaniya)
Odegov Yuriy Gennadevich (Rossiya Federatsiyasi)
Xeynz Miller (AQSh)
Sung Dong Ki (Koreya Respublikasi)
Masato Xivatari (Yaponiya)
Gerxard Feldmayer (Germaniya)
Eko Shri Margianti (Indoneziya)
Ahmed Mohamed Aziz Ismoil (Misr)
Rohana Ngah (Malayziya)
Sharifah Zanniyerah (Malayziya)
Teguh Dartanto (Indoneziya)
Nur Azlinna (Saudiya Arabistoni)
Muhammed Xoliq (Pokiston)
Alisher Dedaxonov (Toshkent)

Mas'ul muharrir (Editor-in-Chief): G'oyipnazarov Sanjar Baxodirovich

Ijrochi muharrir (Executive Editor): Iskandarova Dilafruz Ikrom qizi

Veb-administrator (Web admin): Mamatxo'jayev Otabek

MUNDARIJA (CONTENTS)**MEHNAT BOZORI VA MEHNAT MUNOSABATLARI**

S.B.G'oyipnazarov	<i>Ish bilan bandlik sifatini oshirishning ijtimoiy-iqtisodiy omillari va rivojlanish yo'nalishlari</i>	6-17
S.P.Qurbonov	<i>Ish bilan unumli bandlik darajasini baholashda institutsional, inklyuzivlik va hududiy xususiyatlar</i>	18-29
Z.Y.Juliyev	<i>Preparing Uzbekistan's labour force for WTO integration: risks and policy directions</i>	30-40
Sh.Sh.Iskandarov	<i>Aholi bandligini ta'minlashda oliy ta'lim xizmatlarining vazifalari</i>	41-50
M.A.Jumayeva	<i>Nogironligi bo'lgan shaxslar uchun inklyuziv tadbirkorlik bo'yicha ilmiy tadqiqotlarning bibliometrik tahlili (R dasturi asosida)</i>	51-60

INSON KAPITALI

Sh.V.G'aniyev	<i>Kredit-modul tizimini jahon tendensiyalariga tenglashtirish</i>	61-69
S.R.Xolbayeva	<i>Рост охвата высшим образованием как фактор безработицы</i>	70-82
J.B.Shaymanov B.B.Quvondiqov	<i>Inson kapitali va uning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni....</i>	83-91

INSON TARAQQIYOTI

N.A.Axmedova	<i>Aholi daromadlarini oziq-ovqat xavfsizligiga ta'sirining hozirgi holati tahlili</i>	92-101
A.F.Abdullayev	<i>O'zbekiston axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sektorining rivojlanish holati: 2017-2024 yillar tahlili ...</i>	102-110
D.B.Fayziyeva	<i>Minimal ish haqi siyosatining iqtisodiy va ijtimoiy oqibatlarini</i>	111-119
J.K.Karimov	<i>Davlat iqtisodiyoti xavfsizligining tuzilmaviy komponentlarini aniqlashga yondashuvlarni ishlab chiqish</i>	120-128
J.K.Karimov	<i>Globalashuv muammolari sharoitida iqtisodiy xavfsizlik indeksini iqtisodiy va matematik modellashtirish</i>	129-139

KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH**S.S.Amirdjanova***Риски и угрозы попадания в бедность среди занятого населения* 140-148**MIGRATSIYA****Z.T.Jumanova
J.X.Abdikayumov***Iqtisodiyotga turizmning bevosita ta'sirini tanlanma kuzatuvlar asosida statistik baholash* 149-159**INSON RESURLARINI BOSHQARISH****M.Sh.Axmedov***Korxonalarda KPI orqali ishchilarni rag'batlantirish tizimini takomillashtirish masalalari* 160-170**K.A.Ibroximova
I.A.Imomov***Mechanisms for improving personnel management in enterprises to enhance financial sustainability* 171-183**J.R.Mansurov***Turistik korxonalarda HR texnologiyalarini joriy etishning samaradorlik ko'rsatkichlari* 184-194**M.G'.Qaxramonova***Kadrlar qo'nimsizligi darajasini pasaytirishda xorijiy kompaniyalar tajribalaridan O'zbekiston mehnat bozorida foydalanish imkoniyatlari* 195-206**TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH****T.Djurayev***Моделирование прогнозирования развития агропромышленного комплекса* 207-216**J.I.Islomov***Raqamli iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobini yuritishning yangi yondashuvlari* 217-226**N.O.Jumaniyazov
S.J.Xudayorova***Xorazm viloyati iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda sanoat tarkibiy o'zgarishlarini takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlari* 227-237**N.O.Jumaniyazov
N.Z.Matmuratova***Xorazm viloyati iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda sanoat tarkibiy o'zgarishlarini takomillashtirish strategiyasi* 238-247**N.O.Jumaniyazov***Xorazm viloyati iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda sanoat tarkibiy o'zgarishlarini takomillashtirish yo'llari* 248-258**U.U.Raxmatullayev***Kichik biznesni eksport salohiyatini oshirish obyektiv zarurati* 259-267**T.M.Urakov***O'zbekiston Respublikasi yashil iqtisodiyotda milliy shaffoflik tizimi* 268-275

A.A.Shomirov	<i>Iqtisodiyotga qimmatli qog'ozlar bozori orqali portfel investisiyalar jalb qilishning obyektiv zarurligi.....</i>	276-285
A.A.Abduqahorov	<i>Kichik va o'rta biznes subyektlari eksport salohiyatini oshirishda kichik sanoat zonalarining o'rni</i>	286-295

MEHNAT IQTISODIYOTI VA INSON KAPITALI

ISSN: 3030-3117

<https://laboreconomics.uz/>

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI YASHIL IQTISODIYOTDA MILLIY SHAFFOFLIK TIZIMI

Urakov Tuxtamurat Muxiddinovich

Navoiy innovatsiyalar universiteti dotsenti v.b.

e-mail: tuxtamuraturakov@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida milliy shaffoflik tizimini joriy etishning ahamiyati, iqtisodiy va ekologik barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni, hamda davlat boshqaruvida ochiqlik tamoyillarini mustahkamlash mexanizmlari yoritilgan. Maqolada milliy shaffoflik tizimini shakllantirishning asosiy bosqichlari, ularning amaliy ahamiyati hamda yashil iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Yashil iqtisodiyot, shaffoflik, barqaror rivojlanish, ochiqlik tizimi, ekologiya, iqtisodiy samaradorlik, innovatsiya.

НАЦИОНАЛЬНАЯ СИСТЕМА ПРОЗРАЧНОСТИ В ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

Ураков Тухтамурат Мухиддинович

и.о. доцент Навоийского инновационного университета

Аннотация. В статье рассматривается важность внедрения национальной системы прозрачности в процессе перехода к «зелёной» экономике в Республике Узбекистан, её роль в обеспечении экономической и экологической стабильности, а также механизмы укрепления принципов открытости в государственном управлении. Анализируются основные этапы формирования национальной системы прозрачности, их практическое значение и приоритетные направления развития «зелёной» экономики.

Ключевые слова: «зелёная» экономика, прозрачность, устойчивое развитие, система прозрачности, экология, экономическая эффективность, инновации.

NATIONAL TRANSPARENCY SYSTEM IN THE GREEN ECONOMY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

Urakov Tukhtamurat Mukhiddinovich

Acting associate Professor, Navoi Innovation University

Abstract. This article discusses the importance of implementing a national transparency system in the process of transition to a green economy in the Republic of Uzbekistan, its role in ensuring economic and environmental stability, and mechanisms for strengthening the principles of openness in public administration. The article analyzes the main stages of forming a national transparency system, their practical significance, and the priority areas of the green economy.

Keywords: Green economy, transparency, sustainable development, transparency system, ecology, economic efficiency, innovation.

Kirish

So‘nggi yillarda global miqyosda ekologik barqarorlik masalasi iqtisodiy taraqqiyotning muhim tarkibiy qismi sifatida e‘tirof etilmoqda. Tabiiy muhitga salbiy ta‘sir ko‘rsatmagan holda iqtisodiy o‘shishni ta‘minlash konsepsiyasi — “yashil iqtisodiyot” tamoyillarining asosiy g‘oyasini tashkil etadi.

O‘zbekiston Respublikasi ham ushbu yo‘nalishda tizimli va kompleks islohotlarni amalga oshirmoqda. Yashil iqtisodiyotga bosqichma-bosqich o‘tish jarayoni nafaqat ilg‘or texnologiyalarni joriy etishni, balki davlat boshqaruvi tizimida ochiqlik, shaffoflik va javobgarlik tamoyillarini mustahkamlashni ham talab etadi. Shu bois, milliy shaffoflik tizimini rivojlantirish mamlakatning strategik maqsadlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Hozirda O‘zbekistonda “yashil iqtisodiyot”ni shakllantirish jarayonida xorijiy mamlakatlar tajribasini chuqur o‘rganish, ularni mahalliy sharoitlarga moslashtirish, ekologik siyosatni iqtisodiy mexanizmlar bilan uyg‘unlashtirish zarurati ortib bormoqda. Ushbu ilmiy tadqiqotda aynan shu yo‘nalishdagi dolzarb muammolar tahlil qilinib, ularni bartaraf etish bo‘yicha amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

O‘zbekiston Respublikasining 2030-yilgacha mo‘ljallangan ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasini amalga oshirish jarayonida barqaror taraqqiyot tamoyillariga rioya etgan holda iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik yo‘nalishlarni uyg‘unlashtirish muhim va murakkab vazifalardan biri hisoblanadi.⁷⁹ Ushbu omillar o‘rtasida muvozanatni saqlash, bir tomondan, ijtimoiy adolatni ta‘minlash hamda aholining ehtiyojmand qatlamlarini qo‘llab-quvvatlash imkonini bersa, boshqa tomondan, iqtisodiy faoliyat natijasida yuzaga keluvchi ekologik oqibatlarni baholash va ularni boshqarish zaruratini keltirib chiqaradi.

Ayniqsa, ekologik barqarorlikni iqtisodiy rivojlanish strategiyalariga integratsiya qilish bo‘yicha yangi ilmiy-nazariy yondashuvlar shakllanmoqda. Shu nuqtai nazardan, O‘zbekiston Respublikasida “yashil iqtisodiyot”ni rivojlantirishga doir muhim huquqiy hamda institutsional asoslar yaratilgan. Jumladan, 2019-yil 4-oktabrda tasdiqlangan “2019–2030-yillarda O‘zbekiston Respublikasini yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi” mamlakatning barqaror rivojlanish siyosatini amalga oshirishda asosiy dasturiy hujjat sifatida xizmat qilmoqda.⁸⁰

Mazkur strategiyada ustuvor yo‘nalishlar sifatida energiya samaradorligini oshirish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, ishlab

⁷⁹ “2017-2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta barqaror yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar Strategiyasi” to‘g‘risida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-4947 sonli Farmoni.

⁸⁰ 2019-yil 4-oktabrdagi “2019-2030-yillar davrida O‘zbekiston Respublikasining “Yashil” Iqtisodiyotga o‘tish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4477-son qarori

chiqarish jarayonlarini texnologik modernizatsiya qilish, shuningdek, moliyaviy mexanizmlar orqali ekologik xavfsizlikni mustahkamlash kabi vazifalar belgilab qo'yilgan. Strategiyada ko'zda tutilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish natijasida 2030-yilga qadar yalpi ichki mahsulot birligiga to'g'ri keluvchi issiqxona gazlari chiqindilarini 2010-yilga nisbatan kamida 10 foizga kamaytirish, shuningdek, iqtisodiyot tarmoqlari va aholining ekologik toza, arzon va ishonchli energiya manbalari bilan to'liq ta'minlanishi rejalashtirilgan.

Bundan tashqari, ekologik jihatdan samarali transport vositalarini ishlab chiqish va joriy etish, yoqilg'i sifati hamda avtomobilsozlik texnologiyalarini takomillashtirish orqali elektr transporti bozorini kengaytirish istiqbollari ham belgilab berilgan. Ushbu chora-tadbirlar O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonini jadallashtirishga, iqtisodiy o'sishni ekologik barqarorlik bilan uyg'unlashtirishga xizmat qiladi.

Mavzuga doir adabiyotlar tahlili

Bugungi globallashuv davrida yashil iqtisodiyot konsepsiyasi hamda ekologik texnologiyalarni shakllantirish va ularni barqaror rivojlantirishga qaratilgan fundamental tadqiqotlar nafaqat xalqaro miqyosda, balki milliy darajada ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, xalqaro ilmiy doiralarda Tim Jackson tomonidan ilgari surilgan iqtisodiy o'sish va barqarorlik muammolariga oid yondashuvlar, Jeffrey Sachsning barqaror rivojlanish strategiyasi bo'yicha takliflari, Nobel mukofoti sohibi Elinor Ostromning tabiiy resurslarni jamoaviy boshqarish modellari haqidagi nazariyalari, shuningdek, Robert Costanza hamda uning hamfikir olimlari tomonidan ishlab chiqilgan ekologik iqtisodiyot tamoyillari bugungi kunda muhim nazariy asos sifatida e'tirof etilmoqda.

Shu bilan birga, O'zbekistonda ham yashil iqtisodiyot va ekologik xavfsizlik yo'nalishlarida salmoqli ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Jumladan, iqtisodiyotning ekologik transformatsiyasi, tabiiy resurslardan samarali foydalanish, uglerod neytralligi, bioiqtisodiyot hamda atrof-muhitga minimal zarar yetkazuvchi texnologiyalarni joriy etish masalalari bo'yicha professor Sh. Tursunov, iqtisod fanlari doktori Shuhrat Yuldashev, S. Ilyosov, A. Jo'rayev va M. Sodiqov singari yetuk mutaxassislarning ishlari e'tiborga loyiqdir. Ularning ilmiy qarashlari milliy ekologik siyosatni takomillashtirish, yashil moliyaviy mexanizmlarni rivojlantirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish hamda barqaror iqtisodiy modelni joriy etishda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Nazariy asoslar

Yashil iqtisodiyot tushunchasi zamonaviy global iqtisodiy tizimda barqaror rivojlanish, ekologik xavfsizlik va ijtimoiy adolat tamoyillari asosida shakllanayotgan yangi model hisoblanadi. Bu model iqtisodiy o'sishni atrof-muhitni asrash bilan uyg'unlashtirgan holda olib borishni nazarda tutadi. BMTning Atrof-muhit dasturi (UNEP) tomonidan 2011-yilda ishlab chiqilgan

“Yashil iqtisodiyot” konsepsiyasida iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida resurslardan oqilona foydalanish, chiqindilarni kamaytirish, uglerod emissiyasini pasaytirish hamda ijtimoiy farovonlikni oshirish ustuvor yoʻnalish sifatida belgilangan.

Nazariy jihatdan, yashil iqtisodiyot gʻoyasi bir necha yondashuvlarga asoslanadi: A. Pigou tomonidan ilgari surilgan “tashqi effektlar” nazariyasi, R. Costanza va D. Pearce tomonidan ishlab chiqilgan ekologik iqtisodiyot modeli, G. Brundtlandning barqaror rivojlanish konsepsiyasi hamda N. Georgescu-Roegenning bioiqtisodiy modeli. Ushbu nazariyalar umumiy jihatdan iqtisodiy oʻsishni cheklangan resurslardan oqilona foydalanish orqali ekologik meʼyorlarga muvofiq tashkil etish gʻoyasini ilgari suradi.

Yashil iqtisodiyot mohiyatan iqtisodiy rivojlanishni tabiiy boyliklarni tejash, ekologik muvozanatni saqlash va inson farovonligini oshirish bilan uygʻunlashtiruvchi tizimdir. Bunda ishlab chiqarish, transport, energetika va qishloq xoʻjaligi sohalarida ekologik toza texnologiyalarni joriy etish, chiqindilarni kamaytirish hamda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish ustuvor yoʻnalishlardan hisoblanadi.

Oʻzbekiston Respublikasida yashil iqtisodiyot tizimini joriy etish 2019-yilda qabul qilingan “Yashil iqtisodiyotga oʻtish strategiyasi” orqali boshlangan. Mazkur hujjatda quyidagi ustuvor yoʻnalishlar belgilangan:

- qayta tiklanuvchi energiya manbalarini kengaytirish;
- ekologik loyihalarga sarmoyalarni koʻpaytirish;
- axborot tizimlarida shaffoflikni taʼminlash;
- fuqarolik jamiyatining faol ishtirokini ragʻbatlantirish.

Natijada, ekologik loyihalarga ajratilayotgan mablagʻlar, davlat xarajatlari va energiya samaradorligiga oid maʼlumotlar ochiq shaklda jamoatchilikka taqdim etilmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu ilmiy ishda tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, keys-stadi, ilmiy abstraksiya, tahlil va sintez, taqqoslash hamda statistik tahlil metodlaridan foydalanildi. Tizimli yondashuv yordamida yashil iqtisodiyot bilan barqaror rivojlanish oʻrtasidagi oʻzaro aloqalar aniqlanib, ularning kompleks bahosi amalga oshirildi. Qiyosiy tahlil orqali Oʻzbekiston tajribasi xalqaro amaliyot bilan solishtirilib, ustunlik va kamchiliklar tahlil qilindi.

Keys-stadi usuli yordamida ayrim mamlakatlar (Germaniya, Janubiy Koreya, Xitoy, Daniya)da yashil iqtisodiyot tamoyillarini amalga oshirish tajribalari oʻrganildi. Ilmiy abstraksiya va sintez asosida mavjud nazariyalar umumlashtirilib, Oʻzbekiston sharoitiga mos modifikatsiyasi ishlab chiqildi.

Tadqiqot davomida Tim Jackson, Jeffrey Sachs, Elinor Ostrom, Robert Costanza kabi xalqaro ekspertlarning ishlari, shuningdek, Sh. Tursunov, S. Ilyosov, A. Joʻrayev va M. Sodiqovning ilmiy qarashlari nazariy asos sifatida foydalanildi. Natijada, Oʻzbekistonda yashil iqtisodiyot konsepsiyasini amalga

oshirishdagi mavjud muammolar, ularni bartaraf etish yo‘llari va istiqbolli yo‘nalishlar aniqlanib, ilmiy xulosalar ishlab chiqildi.

Tahlil va natijalar

Har bir mamlakat uchun “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish jarayoni alohida strategik ahamiyatga ega hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 5-iyundagi PQ-213-sonli “O‘zbekiston Respublikasida “yashil iqtisodiyot”ga o‘tishda milliy shaffoflik tizimini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori bilan Milliy shaffoflik tizimi konsepsiyasini tasdiqlash belgilab qo‘yilgan.

1-jadval

Milliy shaffoflik tizimini joriy etishning tajriba-sinov (ikkinchi) bosqichi

Asosiy yoʻnalishlar	2025-yil				2026-yil	
	1-chorak	2-chorak	3-chorak	4-chorak	1-chorak	2-chorak
Tizim dizayni	Issiqxona gazlari milliy xatlovi yillik ish rejasini tayyorlash					
Huquqiy baza va institutsional tartibga solish	Institutsional va tashkiliy asoslarni joriy qilish					
Xatlov	Birinchi Ikki yillik shaffoflik hisobot (BTR1) uchun maʼlumotlarni yigʻish va qayta ishlash					
Yumshatish	Yumshatish va moslashish maqsadlariga erishish jarayonini baholash uchun maʼlumotlarni toʻplash va qayta ishlash					
Moslashish						
Hisobot				Ikki yillik shaffoflik hisobot (BTR1) loyihasi ishlab chiqish	Birinchi ikki yillik shaffoflik hisobot (BTR1)ni tasdiqlash va yuborish	
Malakani oshirish	Hisoblash, vositalar va metodologiyalar boʻyicha texnik treninglar va ishchi mashgʻulotlar, shu jumladan uslubiy koʻrsatmalar tayyorlash					
Dasturiy taʼminot	Milliy shaffoflik tizimining onlayn platformasini ishga tushirish		Milliy shaffoflik tizimining onlayn platformasini orqali maʼlumotlarni yigʻish va qayta ishlash			
Muvofiqlashtirish	Ishchi guruhning har ikki oylik yigʻilishlarini oʻtkazish					
				Sinov (pilot) bosqichini baholash va tavsiyalar ishlab chiqish. Yangilangan Ikki yillik shaffoflik hisoboti ish rejasini ishlab chiqish		

Mazkur hujjatda quyidagi asosiy yoʻnalishlar belgilangan:

- “Yashil iqtisodiyot”ga oʻtish jarayonida milliy shaffoflik tizimini shakllantirish tamoyillari va maqsadlari;
- Tizimni joriy etishda institutsional va tashkiliy chora-tadbirlarni amalga oshirish mexanizmlari;
- Ochiq maʼlumotlar almashinuvi hamda resurslar bilan taʼminlash tartiblari;
- Issiqxona gazlari chiqindilari va iqlim oʻzgarishini boshqarish boʻyicha xalqaro standartlarni joriy etish;
- Mustaqil tekshiruv tashkilotlarini (verifikatorlar) ilgʻor tajriba va xalqaro meʼyorlar asosida akkreditatsiyadan oʻtkazish tartiblarini belgilash;
- Xorijiy akkreditatsiya institutlari bilan hamkorlikni kengaytirish orqali akkreditatsiya tizimini yanada rivojlantirish;
- Akkreditatsiyadan oʻtgan mustaqil tekshiruv tashkilotlari roʻyxatini doimiy yangilab borish va eʼlon qilish tizimini joriy etish.

Ushbu bosqichda milliy shaffoflik tizimi amaliyotda sinovdan oʻtkaziladi. Shuningdek, tajriba jarayonida olingan natijalar tahlili asosida normativ-huquqiy asoslar, tizim vositalari va metodologiyalarni takomillashtirish maqsadida ishtirokchilar bilan muntazam muhokamalar tashkil etish tizimi yoʻlga qoʻyiladi.

Oʻzbekiston oldida turgan eng muhim yoʻnalishlardan biri — “yashil iqtisodiyot”ga bosqichma-bosqich oʻtishdir. Bu jarayonda quyidagi vazifalar dolzarb hisoblanadi:

- Suv, yer, biologik resurslar kabi tabiiy boyliklardan oqilona foydalanish va ularni boshqarish samaradorligini oshirish;
- Mavjud infratuzilmani modernizatsiya qilish va zamonaviy texnologiyalarga asoslangan yangi inshootlar qurish;
- Ekologik bosimni kamaytirishning tejamkor usullarini joriy etish orqali aholining farovonligini va atrof-muhit sifatini yaxshilash;
- Milliy xavfsizlik, ayniqsa suv xavfsizligini taʼminlash tizimini mustahkamlash.

Xulosa va takliflar

Oʻzbekiston Respublikasida yashil iqtisodiyot tizimini rivojlantirish yoʻlida olib borilgan tahlillar xorijiy davlatlar tajribasi asosida bir qancha muhim natijalarni koʻrsatdi. Xususan:

- Moliyaviy mexanizmlarni takomillashtirish,
- Qayta tiklanuvchi energiya manbalarini keng joriy etish,
- Ekologik siyosatni iqtisodiy mexanizmlar bilan uygʻunlashtirish kabi yoʻnalishlar muhim oʻrin tutadi.

Shuningdek, milliy sharoitga moslashtirilgan yashil iqtisodiyot modellarini qoʻllash orqali Oʻzbekistonning barqaror rivojlanishiga erishish

mumkinligi aniqlandi. Tadqiqot asosida mamlakatning yashil iqtisodiyotga oid faoliyatini yanada samarali qilish uchun istiqbolli yoʻnalishlar va amaliy chora-tadbirlar ishlab chiqildi.

Oʻzbekiston bugungi kunda “yashil iqtisodiyot” tamoyillarini bosqichma-bosqich joriy etib, muhim natijalarga erishmoqda. Biroq tizimni yanada takomillashtirish uchun quyidagi yoʻnalishlar muhim hisoblanadi:

1. Raqamli boshqaruvni rivojlantirish — ekologik jarayonlar va monitoring tizimlarini raqamlashtirish orqali maʼlumotlarni real vaqt rejimida kuzatish.
2. Ochiq maʼlumotlar bazasini kengaytirish — ekologik loyihalar va ularning moliyaviy manbalari toʻgʻrisidagi maʼlumotlarni jamoatchilikka eʼlon qilib borish.
3. Jamoatchilik nazoratini kuchaytirish — nodavlat tashkilotlar va ommaviy axborot vositalari orqali ekologik faoliyatni mustaqil tahlil qilish.
4. Kadrlar salohiyatini oshirish — yashil iqtisodiyot sohasida malakali mutaxassislarni tayyorlash va qayta tayyorlash dasturlarini yoʻlga qoʻyish.

Umuman olganda, Oʻzbekiston Respublikasida yashil iqtisodiyotga oʻtish nafaqat ekologik yoki iqtisodiy islohotlarni anglatadi, balki yangi boshqaruv madaniyatini shakllantirish jarayoni sifatida ham eʼtirof etiladi. Milliy shaffoflik tizimini samarali joriy etish orqali davlat va jamiyat oʻrtasida oʻzaro ishonchni mustahkamlash, ekologik xavfsizlikni taʼminlash hamda xalqaro hamkorlikni kengaytirish imkoniyatlari yuzaga keladi. Shu tariqa, shaffoflik mexanizmlarining toʻliq ishlashi Oʻzbekistonning barqaror, ekologik toza va raqobatbardosh kelajagini yaratishda mustahkam poydevor vazifasini bajaradi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati

1. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Oʻzbekiston Respublikasida “yashil” iqtisodiyotga oʻtishda milliy shaffoflik tizimini joriy etish chora-tadbirlari toʻgʻrisida” 2024-yil 5-iyundagi PQ-213-son qarori
2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Yashil iqtisodiyotga oʻtish strategiyasi toʻgʻrisida”gi qarori. – Toshkent, 2019.
3. Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarorlari toʻplami. – 2021.
4. 2019-yil 4-oktabrdagi “2019-2030-yillar davrida Oʻzbekiston Respublikasining “Yashil” Iqtisodiyotga oʻtish strategiyasini tasdiqlash toʻgʻrisida” Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4477-son qarori
5. 2024-yil 5-iyundagi PQ-213-sonli “Oʻzbekiston Respublikasida “yashil iqtisodiyot”ga oʻtishda milliy shaffoflik tizimini joriy etish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi PQ-213-sonli qarori

6. Yashil iqtisodiyot loyihasi: Devid Pirs, Anil Markandya va Edvard B. Barbier. Earthscan, London, Buyuk Britaniya, 1989. 192 bet
7. Meyliev, O. R. (2017). Nalogovye faktory ekonomicheskogo razvitiya regionov. *Ekonomi va biznes: nazariya i amaliyot*, (5), 161-163.
8. United Nations Development Programme (UNDP) Report on Green Economy, 2022.
9. OECD Green Growth Indicators. – Paris, 2020.
10. Xudoyberdiyeva D., “O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotning rivojlanish istiqbollari”, *Iqtisod va jamiyat jurnali*, 2022.
11. World Bank. *Transparency and Sustainable Development*. – Washington, 2021.
12. Mirziyoyev Sh.M. “Yangi O‘zbekiston strategiyasi”. – Toshkent, 2021.
13. Abdullayeva R. A. O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotning rivojlanishi: INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE “DIGITAL TECHNOLOGIES AND TOURISM MARKETING: INNOVATIVE APPROACHES AND GLOBAL OPPORTUNITIES”, MAY 16-17, 2025
14. www.stat.uz – O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi ma’lumotlari.
15. www.un.org – BMT barqaror rivojlanish maqsadlari.

Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali

+998 71 239 28 13

Tashkent, Uzbekistan

ilmiymaktab@gmail.com

www.laboreconomics.uz